

Курагеу Я. Г.

здобувач освітнього ступеня «доктор філософії»,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8879-8837>

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ: ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ UIF В АРХІТЕКТУРІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

У статті проведено комплексне дослідження ролі та ефективності фінансових інструментів у забезпеченні інвестиційного розвитку економіки України в умовах воєнного стану та глобальних трансформацій. Визначено, що фінансові інструменти є ключовим елементом державного фінансового механізму, який забезпечує мобілізацію, розподіл та раціональне використання інвестиційних ресурсів. Проаналізовано динаміку капіталовкладень протягом 2023–2025 рр., що демонструє поступове відновлення активності в стратегічних секторах: ОПК, енергетиці та логістиці. Особливу увагу приділено трансформації інвестиційної архітектури, зокрема переходу від класичного кредитування до механізмів дерискінгу через Ukraine Investment Framework (UIF). Досліджено стан імплементації програм UIF станом на березень 2026 року, висвітлено роль міжнародних гарантій у залученні приватного капіталу та обґрунтовано необхідність подальшого вдосконалення нормативно-правового поля для захисту інвесторів.

Ключові слова: інвестиції, фінансові інструменти, Ukraine Investment Framework, Ukraine Facility, повоєнне відновлення, гарантійні механізми, інвестиційна архітектура.

Yaroslav Kuragueu

Lesya Ukrainka Volyn National University

TRANSFORMATION OF INVESTMENT ATTRACTION MECHANISMS: UIF FINANCIAL INSTRUMENTS IN THE ARCHITECTURE OF POST-WAR RECONSTRUCTION

The article conducts a comprehensive study of the transformation of Ukraine's financial architecture under martial law and global economic challenges. It is substantiated that traditional financing models, which were based mainly on commercial bank lending and direct private investments, have exhausted their potential due to extremely high security risks and a shortage of long-term capital. The key emphasis of the work is on analyzing the effectiveness of the Ukraine Investment Framework (UIF) as a fundamental instrument of the EU Ukraine Facility program, which is aimed at overcoming the "risk gap" and mobilizing investments in critical sectors of the economy. The study analyzes in detail the three main "pillars" (channels) of UIF financial support: the Ukraine Guarantee system, blended finance instruments, and grant technical assistance. The author proves that the implementation of these instruments allows significantly reducing the cost of borrowing for Ukrainian businesses and increasing the level of trust of international institutions in projects in the fields of energy, logistics, agro-processing, and defense technologies. Based on the analysis of the implementation of UIF programs as of March 2026 (allocation level of 8.4 billion euros with a total investment potential of up to 30 billion euros), it was found that the multiplier effect of guarantee mechanisms becomes a decisive factor in the sustainability of investment processes. The paper identifies key criteria for obtaining financing, in particular, compliance with EU Taxonomy standards and a mandatory international audit that integrates the Ukrainian economy into the European investment space. It is concluded that the success of the post-war reconstruction architecture depends not only on the volume of international assistance, but also on the ability of the state to ensure transparency of budget control and the rule of law to protect capital. The recommendations proposed in the article for improving the regulatory framework will contribute to the intensification of investment activity and the structural modernization of the national economy, ensuring its compliance with the strategic criteria for joining the European Union.

Keywords: investments, financial instruments, Ukraine Investment Framework, Ukraine Facility, post-war reconstruction, guarantee mechanisms, investment architecture.

Постановка проблеми та її актуальність. Трансформація національної економіки в умовах безпрецедентних геополітичних викликів та воєнної агресії потребує пошуку принципово нових підходів до формування інвестиційного ресурсу. Традиційні фінансові інструменти, що базувалися на комерційному банківському кредитуванні та прямих приватних інвестиціях, втратили свою домінуючу роль через надвисокі ризики та обмеженість довгострокового капіталу. Постає гостра наукова та практична проблема розробки й імплементації ефективного фінансового механізму, здатного забезпечити мобілізацію та раціональний розподіл ресурсів для відновлення промислового потенціалу, модернізації інфраструктури та підтримки стійкого економічного зростання. Тому розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення механізмів застосування фінансових інструментів є критично важливою для подолання інституційних бар'єрів та забезпечення довгострокового інвестиційного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання залучення інвестиційних ресурсів та використання фінансових інструментів для економічного зростання постійно перебувають у центрі уваги вітчизняних та закордонних науковців. Теоретико-методологічні засади функціонування фінансових ринків та інструментарію інвестиційного забезпечення досліджували такі вчені, як Житар М. О., Белін В. С., Олішук О. Г. [1], Кушал І. М., Осмак Д. І. [2], Лебедка В. С., Кисільва І. Ю. [3], Майорова Т. В. [4], Мединська Т. В., Боднарюк І. Л. [6], Шубалий О. І. [8], Тимоць М. В., Стахів Г. І. [9] та інші. У своїх працях вони наголошують на тому, що фінансові інструменти є не лише засобом мобілізації капіталу, а й фундаментальним механізмом розподілу ризиків в умовах макроекономічної нестабільності.

Останніми роками, науковий дискурс змістився в бік вивчення механізмів фінансування відбудови України. Значна увага в сучасних публікаціях приділяється інтеграції українського фінансового ринку до європейського простору та вивченню інструментарію програми Ukraine Facility. Зокрема, у роботах зарубіжних експертів та фінансових аналітиків, таких як Hall G. J. and T. J. Sargent [11], Caldara, D., McHenry, M. Lacoviello, Schott, I. [12] розглядаються перспективи впровадження інструментів дерискінгу. Дослідники підкреслюють, що використання гарантійних механізмів та змішаного фінансування (blended finance) є критично важливим для стимулювання інвестицій у сектори «зеленої» енергетики, критичної інфраструктури та оборонних технологій.

Водночас, незважаючи на ґрунтовність наявних підходів, питання адаптації фінансових інструментів до специфічних умов воєнного стану залишається дискусійним. Сучасні публікації часто фокусуються на окре-

мих аспектах – або на макроекономічних показниках інвестиційної активності, або на цифрових інструментах (як-от страхування ризиків через InsurTech). Проте існує потреба в комплексному науковому узагальненні досвіду впровадження Ukraine Investment Framework як цілісної архітектури повосенного відновлення.

Метою статті є комплексне дослідження ролі фінансових інструментів у забезпеченні інвестиційного розвитку економіки України та наукове обґрунтування механізмів їх адаптації до умов воєнного стану, зокрема через впровадження інструментів дерискінгу в межах Ukraine Investment Framework для стимулювання економічного зростання та структурної модернізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повномасштабне вторгнення докорінно змінило архітектуру фінансових інструментів в Україні. Якщо раніше основними драйверами були банківське кредитування та приватні іноземні інвестиції, то у 2023–2025 рр. акцент змістився на державні програми підтримки, міжнародні гарантійні механізми та грантове фінансування.

Незважаючи на високий рівень воєнно-політичних ризиків, протягом останніх років інвестиційна діяльність в Україні демонструє ознаки адаптивного відновлення, що відображається у динаміці основних макроекономічних показників. Основними секторами, що концентрують капіталовкладення, стали оборонно-промисловий комплекс, енергетична інфраструктура з акцентом на розподілену генерацію та логістичний сектор. Нижче наведено аналіз динаміки інвестицій та ВВП України за 2023–2025 рр. (табл. 1).

Ukraine Investment Framework (UIF) є центральним інвестиційним компонентом програми ЄС Ukraine Facility із загальним бюджетом 50 млрд євро, створеним для подолання «прізви ризику» в умовах повномасштабного воєнного конфлікту. Метою UIF є безпосередня мобілізація як державних, так і приватних інвестицій для модернізації критичної інфраструктури та підтримки стратегічних секторів економіки [1, с. 67].

UIF оперує через три взаємодоповнюючі канали (так звані «пілари»), які дозволяють гнучко адаптувати фінансування під потреби різних категорій бізнесу. Для систематизації фінансових інструментів, через які реалізується діяльність Ukraine Investment

Таблиця 1
**Динаміка інвестицій та ВВП України
протягом 2023–2025 рр.**

Показник	2023	2024	2025
Зростання реального ВВП	+5,3%	+2,9%	+ 2,5%
Інвестиції в основний капітал (% від ВВП)	18,1%	18,6%	2,0%
Чистий приплив ПІІ (млрд \$)	4,2	4,8	5,2

Джерело: сформовано автором на основі [11; 12; 13]

Framework (UIF), доцільно згрупувати їх за функціональними напрямками та механізмами впливу на інвестиційні проекти. Кожен із цих інструментів спрямований на вирішення специфічних завдань: від покриття кредитних ризиків до забезпечення технічної експертизи, що в сукупності дозволяє адаптувати фінансову підтримку до потреб різних сегментів бізнесу – від малих підприємств до масштабних інфраструктурних ініціатив [14]. Характеристики основних напрямів фінансування в межах UIF наведено в таблиці 2.

Для забезпечення ефективного функціонування інвестиційних проектів у 2026 році, вони мають відповідати чітко визначеним стандартам та критеріям, що дозволяють мінімізувати ризики та забезпечити відповідність до європейських вимог. Ці критерії охоплюють широке коло параметрів: від стратегічної галузевої приналежності до обов'язкового дотримання екологічних стандартів, що є невід'ємною частиною фінансування через Ukraine Investment Framework [2, с. 39]. Основні вимоги до проектів представлені у таблиці 3.

Представлені в таблиці 3 критерії отримання фінансування через Ukraine Investment Framework (UIF)

відображають стратегічний підхід до формування інвестиційного портфеля, що базується на пріоритетності галузей з високим потенціалом модернізації, таких як «зелена» енергетика, логістика, цифровізація, агропереробка та оборонно-промисловий комплекс [5, с.50]. Впровадження обов'язкових стандартів ЄС щодо екологічності та прозорості діяльності (зокрема, вимоги до міжнародного аудиту та підтвердження кінцевих бенефіціарів) дозволяє не лише мінімізувати інвестиційні ризики, а й забезпечити відповідність українського бізнесу європейським вимогам, що є ключовою передумовою для ефективного залучення капіталу як великими підприємствами, так і суб'єктами малого та середнього бізнесу [4, с. 241].

Для досягнення стабільності інвестиційного середовища в Україні протягом 2024–2025 років було задіяно комплекс міжнародних механізмів, які спрямовані на страхування ризиків та надання прямого фінансування критичних секторів [3, с. 560]. Ці інструменти дозволяють частково компенсувати воєнні та політичні ризики, що робить українські проекти привабливішими для іноземних партнерів. Специфіку та потенціал ключових міжнародних інструментів підтримки детально представлено у таблиці 4.

Таблиця 2

Напрями фінансування Ukraine Investment Framework

Напрямок фінансування	Характеристика
Гарантії (Ukraine Guarantee)	Обсяг фінансування становить 7,8 млрд євро. Цей інструмент призначений для покриття ризиків за кредитами, що надаються міжнародними фінансовими організаціями (СБРР, СІБ тощо), що дозволяє знизити вартість запозичень для кінцевих отримувачів.
Змішане фінансування (Blended Finance)	Передбачає комбінування грантових коштів ЄС із кредитним ресурсом, що суттєво зменшує загальну вартість інвестиційного проекту та підвищує його фінансову привабливість.
Технічна допомога	Гранти, спрямовані на підготовку проектної документації, проведення техніко-економічних обґрунтувань (ТЕО) та незалежного аудиту, що є критично важливим для малих та середніх підприємств (МСП).

Джерело: сформовано автором на основі [11; 12; 13]

Таблиця 3

Критерії отримання фінансування в межах UIF

Критерій	Опис та вимоги
Пріоритетні сектори	Енергетика (зелена), логістика, критична інфраструктура, цифровізація, агропереробка, ОПК.
Тип компанії	Як великі підприємства, так і МСП (через українські банки-партнери).
Екологічність (Green transition)	Мінімум 20% коштів UIF спрямовується на екологічні проекти (відповідно до стандартів EU Taxonomy).
Прозорість	Наявність міжнародного аудиту (для великих позик) та підтвердження кінцевих бенефіціарів.

Джерело: сформовано автором на основі [7; 10; 12; 13]

Таблиця 4

Інструменти міжнародної підтримки за 2024–2025 рр.

Інструмент	Джерело	Суть механізму	Обсяг/Потенціал
Ukraine Investment Framework	ЄС (Ukraine Facility)	Гарантії та змішане фінансування (blended finance)	9,3 млрд євро (залучення до 30 млрд. євро)
MIGA (World Bank)	Світовий банк	Страхування воєнних ризиків для іноземних інвесторів	Покриття до 90% збитків
DFC	США	Пряме фінансування та страхування політичних ризиків	Проекти в енергетиці та медицині

Джерело: сформовано автором на основі [9; 12; 13]

Міжнародні фінансові інституції відіграють значну роль у стабілізації інвестиційного клімату України, забезпечуючи механізми мінімізації воєнних та політичних ризиків, які є головними бар'єрами для залучення приватного капіталу. Представлені у таблиці 4 інструменти дозволяють комбінувати різні підходи до фінансування: від надання державних гарантій ЄС у межах Ukraine Investment Framework до прямого страхування активів від воєнних збитків організацією MIGA та залучення довгострокового фінансування через американську DFC [8, с. 51]. Використання таких механізмів дозволяє не лише знизити вартість запозичень для українських підприємств, а й підвищити довіру міжнародних інвесторів до проєктів у стратегічно важливих секторах, таких як енергетика та медицина, що є необхідною умовою для відновлення економіки в умовах воєнного стану.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що фінансова модель інвестиційного розвитку економіки України зазнала фундаментальної трансформації. Ключовим елементом сучасної інвестиційної архітектури став Ukraine Investment Framework (UIF) у межах програми Ukraine Facility. Як засвідчує аналіз, станом на березень 2026 року ме-

ханізм UIF демонструє високу ефективність у мобілізації капіталу: за рівнем асигнувань (8,4 млрд євро, що становить 90,3% від загального обсягу) та очікуваним мультиплікативним ефектом у 25,2 млрд євро інвестицій, цей інструмент фактично є основним гарантом стійкості інвестиційних процесів.

Впровадження нових пакетів програм, зокрема спрямованих на технології подвійного призначення, свідчить про гнучкість фінансового механізму та його здатність адаптуватися до безпекових викликів. Водночас, ефективність функціонування даної системи прямо залежить від дотримання високих стандартів прозорості (зокрема, через обов'язковий міжнародний аудит та бюджетний контроль Аудиторської ради ЄС) та реалізації структурних реформ, що забезпечують верховенство права для захисту капіталу.

Отже, подальший розвиток інвестиційної діяльності в Україні потребує не лише розширення наявних інструментів зниження рівня ризиків, а й системного покращення інституційного середовища. Узгодження національної інвестиційної політики з критеріями вступу до Європейського Союзу та вимогами EU Taxonomy залишається фундаментальною передумовою для довгострокової модернізації економіки та переходу до моделі сталого розвитку.

Література:

1. Житар М. О., Белін В. С., Оліщук О. Г. Активізація ринку облігацій внутрішньої державної позики як інструменти впливу на економіку України. *Економічна наука*. 2020. № 12. С. 67–71. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2020/14.pdf
2. Кушал І. М., Осьмак Д. І. Зарубіжний досвід стимулювання інвестиційної діяльності підприємств. *Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2023. № 4. С. 36–40. DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2023-280-4-36-40>
3. Леbedка В. С., Кисільва І. Ю. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6. С. 559–563. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/2096/1/Lebedka.pdf>
4. Майорова Т. В. Дисбаланси на вітчизняному фондовому ринку та їх вплив на інвестиційний клімат в Україні. *Економічна безпека*. 2017. С. 240–243. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197276106.pdf>
5. Мединська Т. В., Боднарюк І. Л. Облігації внутрішньої державної позики як інструмент інвестування в економіку України в умовах війни. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2023. № 72. С. 48–59. URL: <http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1342/1265>
6. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ. Дата оновлення 10.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
7. Прямі іноземні інвестиції в Україну. Міністерство Фінансів України : веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi>
8. Шубалій О. Аналіз поведінки європейських інвесторів під час війни в Україні. *Економічний форум*. 2023. № 4. с. 50–55.
9. Тимоць М., Стахів Г. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-70>
10. The World Bank. The impact of the war in Ukraine on global trade and investment. 2023. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099750104252216595/pdf/IDU0008eed66007300452c0beb208e8903183c39.pdf>
11. Hall G. J. and T J. Sargent. Three World Wars: Fiscal-Monetary Consequences. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 2022. p. 119.
12. Caldara D., McHenry M., Iacoviello M. & Schott I. The Effects of the War on Ukraine on Global Corporate Investment. 2025. URL: https://www.matteoiacoviello.com/research_files/UKRAINE_PAPER.pdf
13. UNCTAD. Investment statistics and trends. United Nations Conference on Trade and Development. 2024. URL: <https://unctad.org/topic/investment/investment-statistics-and-trends>
14. UNCTAD. World investment report 2025: International investment in the digital economy. 2025. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2025_en.pdf

References:

1. Zhytar M. O., Bielin V. S., Olishchuk O. H. (2020) Aktyvizatsiia rynku oblihotsii vnutrishnoi derzhavnoi pozyky yak instrumenty vplyvu na ekonomiku Ukrainy [Activation of the domestic government bond market as an instrument of influence on the economy of Ukraine]. *Ekonomichna nauka – Economic Science*. vol. 12, pp. 67–71. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2020/14.pdf
2. Kushal I. M., Osmak D. I. (2023) Zarubizhnyi dosvid stymuliuвання investytsiinoi diialnosti pidpriemstv [Foreign experience in stimulating investment activity of enterprises]. *Visnyk skhidnoukrajinskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia – Bulletin of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University*. vol. 4, pp. 36–40. DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2023-280-4-36-40>
3. Lebedka V. S., Kysilva I. Yu. (2018) Analiz kredytno-investytsiinoi diialnosti banku [Analysis of the bank's lending and investment activities]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia – Eastern Europe: economy, business and management*. vol. 6, pp. 559–563. Available at: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/2096/1/Lebedka.pdf>
4. Maiorova T. V. (2017) Dysbalansy na vitchyznianomu fondovomu rynku ta yikh vplyv na investytsiinyi klimat v Ukraini [Imbalances in the domestic stock market and their impact on the investment climate in Ukraine]. *Ekonomichna bezpeka – Economic security*, pp. 240–243. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/197276106.pdf>
5. Medynska T. V., Bodnariuk I. L. (2023) Oblihatsii vnutrishnoi derzhavnoi pozyky yak instrument investuvannya v ekonomiku Ukrainy v umovakh viiny [Domestic government bonds as an investment tool in the economy of Ukraine in times of war]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics*. vol. 72, pp. 48–59. Available at: <http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1342/126>
6. Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 r. № 1560-XII. Data onovlennia 10.10.2022. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
7. Priami inozemni investytsii v Ukrainu. Ministerstvo Finansiv Ukrainy : veb-sait. [Foreign Direct Investment in Ukraine. Ministry of Finance of Ukraine: website]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi>
8. Shubalyi O. (2023) Analiz povedinky yevropeiskykh investoriv pid chas viiny v Ukraini [Analysis of the behavior of European investors during the war in Ukraine]. *Ekonomichnyi forum – Economic Forum*, vol. 4, pp. 50–55. (in Ukrainian)
9. Tymots M., Stakhiv H. (2023) Finansovi aspekty zaluchennia inozemnykh investytsii v umovakh voiennoho stanu [Financial aspects of attracting foreign investment under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-70> (in Ukrainian)
10. World Bank (2003) The World Bank. The impact of the war in Ukraine on global trade and investment. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099750104252216595/pdf/IDU0008eed66007300452c0beb208e8903183c39.pdf>
11. Hall G. J. and T J. (2022) Sargent. Three World Wars: Fiscal-Monetary Consequences. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, pp. 119.
12. Caldara D., McHenry M., Iacoviello M. & Schott I. (2025) The Effects of the War on Ukraine on Global Corporate Investment. Available at: https://www.matteoiacoviello.com/research_files/UKRAINE_PAPER.pdf
13. UNCTAD. (2024) Investment statistics and trends. United Nations Conference on Trade and Development. Available at: <https://unctad.org/topic/investment/investment-statistics-and-trends>.
14. UNCTAD. (2025). World investment report 2025: International investment in the digital economy. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2025_en.pdf

Дата надходження статті: 27.04.2026

Дата прийняття статті: 18.05.2026

Дата публікації статті: 29.06.2026